

Cultura

Set mesos en furgoneta per municipis de menys de 500 habitants

NÚRIA ESCUR
Barcelona

El viatge va començar el 6 de març del 2014. El periodista Marc Serena (Manresa, 1983) i el fotògraf Edu Bayer (Barcelona, 1982) empenien una aventura per alguns dels micropobles de Catalunya. “Comencem per Freginals, improvisant la ruta, en una furgoneta de l’any 1987. És lenta, sorollosa, però confortable. Ens permet dormir als seients del darrere. Li falla el quadre de comandaments, que és mut: no et diu si falta oli ni la benzina que queda al dipòsit”, apunten en el seu particular quadern de bitàcola.

En aquestes precàries condicions van fer immersió en la vida de municipis que no arriben a 500 habitants però amaguen històries llegendàries. Dels 948 municipis que té Catalunya, 332 compleixen tots dos requisits. Llocs que sembla que vagin contracorrent –“les lleis no estan pensades per a ells”– i éssers que van fer replantejar moltes coses als dos autors del projecte.

Catorze mil quilòmetres, sis marejades amb cotxe i dos atacs de gossos després, el viatge acaba amb èxit a Serrateix. *Microcatalunya. Un viatge pels pobles més petits* (Edicions Sidillà) va veure la llum com una finestra oberta a la frescor, el record, la tradició i l’atreviment. Un llibre de format mitjà, elaboració artesanal, cinquanta capítols, 200 fotografies en color i sis mapes il·lustrats de gran format. Moltes històries en un mateix plat. El projecte es va emportar el

MICROCATALUNYA

Edu Bayer i Marc Serena

premi Carles Rahola de Comunicació local el 2015 i es va finançar gràcies a la col·laboració de 157 petits mecenes.

Va néixer com una idea inspirada en els viatges que, als anys setanta, van fer per Catalunya l’escriptor Josep Vallverdú i el fotògraf Ton Sirera per a la sèrie de llibres *Catalunya visió*. “Volíem actualitzar aquell retrat constatant l’accelerada transformació del país –explica Marc Serena– utilitzant fins i tot la mateixa càmera Hasselblad. Però res de fotografies aèries. Ells tenien avioneta!”. I pel camí han trobat de tot: rastres tel·lúrics, emprenedors que aprofiten oportunitats, vertiginoses tendències de futur... fins i tot gintònics a un euro i mig.

Els personatges que transiten pel llibre carreguen motxilles molt diferents. El carter del

CATALUNYA

Viatge als micropobles

Marc Serena i Edu Bayer recullen en un llibre testimonis i imatges de petits pobles de Catalunya

Els 46 pobles de Catalunya que surten al llibre

En Ceferino, 86 anys, fumant-se un caliquenyó a casa seva, a Montenartró, Llavorsí. De jove va practicar el contraban, carregava llana d’ovelles i caminava vuit hores per vendre-la a Andorra

sa que treballa a la seva vella vinya i la parella que fa música postrock per internet. Sortir del clixé de la cosa bucòlica o preciosa”.

La cooperativa d’Urgell, la comunitat d’alemanys d’Argestes, la saviesa de “les padrines” de la Segarra, el poble que els forasters van salvar... Bruixes, princeses que viuen en una casa de fusta sense electricitat ni aigua corrent, cavalls lliures, tractors espatllats, neus perpètuas, es troben en el somni més pintoresc. I, malgrat tot, aquests pobles existeixen, els seus habitants continuen coent els llegums amb aigua de pluja mentre el focus diari de les notícies només s’adreça a la vida estressant i cada cop més encapsulada dels urbanites.

També pugem a la passarel·la d’aquest llibre els neorurals de l’Alt Urgell, que ho van deixar tot per fer compotes, o l’únic propietari d’un poble deshabitat al Gironès, la feina diària d’una família dedicada al negoci de l’avellana, l’orquestra que assajava en una antiga granja de pollastres. No hi falten episodis polèmics: els defensors de la caça, la mataça del porc, la botiga de queviures que només obre una hora al dia...

El projecte de Bayer i Serena té un web (Microcatalunya.cat) que ja s’ha convertit en referèn-

Montsià que coneix a tothom, el pastor del Baix Ebre que pateix pel seu futur, el sacerdot del Segrià que beneeix animals, el poblet del Baix Camp on només viuen onze persones, els amants de Bausen. L’Emma, la modista del Penedès que es disfressa de palmera o de rellotge suís. En

José, que ja ha fet seixanta anys i és “el pagès més jove del poble”. L’Hermínia, que s’acosta al cementiri cada setmana a resar un parenostre al seu marit i a la seva sogra i després recull una mica de romaní i farigola per fer-se tisanes. La Maria Teresa, que no ha vist mai el mar...

“Hem descobert pobles de futur incert on viu gent molt gran i d’altres amb històries optimistes com Mura –detalla Edu Bayer– on vam ser testimonis de la genial inauguració d’una escola. Ha estat brutal! Ara tenim amics a tot arreu”. Han aconseguit reunir en el mateix llibre “la page-

#tuitsdecultura

Això és bo. Hi ha un punt on l'Obamacare no funciona tan bé: la gent de classe mitjana fan massa per obtenir subsidis

@johnlegend
John Legend Cantant

Por Reyes regala a tu hijo o hija menos sobreexigencia, más comprensión y más respeto

@LaEtxebarria
Lucia Etxebarria Escriptora

Trillo, tan religioso: "No matarás. No cometerás actos impuros. No robarás. No dirás falso testimonio ni mentirás"

@pradobenjamin
Benjamí Prado Escriptor

Alguna vegada us heu parat a pensar que si no haguéssiu conegut una certa persona la vostra vida seria completament diferent?

@therealbanksy
Banksy Grafiter

EDU BAYER / MICROCATALUNYA

EDU BAYER / MICROCATALUNYA

En Pompeyo (83) treballant les seves terres a Abella de la Conca

De dilluns a diumenge

■ Carme Simó va ser alcaldessa del seu poble, Bellmunt del Priorat, als anys vuitanta, quan a tot Catalunya només hi havia set alcaldesses. La finestra continua oberta i arriba la dolça aroma de la flor blanca i rosada de l'ametller. "Quan la sento cada matí sé que és la prova que la vida comença a posar-se en marxa..." Encara li queden uns cinquanta avellaners i oliveres que no li donen gaire rèdit. Albert Vidal, el Vidalet, el gendre de ca la Quima del Cogul, guarda a les golfes on

assecaven les ametlles una col·lecció de coses inimaginables: "Un sobre de cartró de llet en pols que els EUA repartien als anys cinquanta, la màquina de mecanografiar amb què havia arribat a escriure 250 sobres per hora, dècims de loteria de la dècada dels quaranta, una caixa d'ensaïmades de Mallorca buida, una ampolla de sifó...". Records de la Carme, l'Albert o en Pompeyo, que amb 83 anys continua cavant la terra, de dilluns a diumenge, al seu poble del Pallars Jussà.

EDU BAYER / MICROCATALUNYA

L'Amanda i la Pilar viuen en una petita cabana de fusta a Capafonts. Van estudiar Educació Social i Treball Social, però ho van deixar tot fa dotze anys. "És molt més dur viure a la ciutat!"

cia sobre els petits municipis catalans, amb més de 4.000 enllaços de constant actualització. I els que vindran. "Hi hem implicat excel·lents dissenyadors i programadors de web, el procés de producció del llibre no ha estat fàcil", reconeix Bayer, el fotògraf d'aquesta galeria de retrats que eleva una demanda a la classe política: "Que facilitin la vida dels pobles, que parlin amb la seva gent per entendre'ls. Ells vertebren una riquesa única, ordenen i cuiden el territori, mantenen viu el patrimoni i unes formes de vida de valor incalculable. Mentrestant, les ciutats del món cada vegada s'assemblen més entre si".

L'HOMENATGE

S'inspiren en el viatge de l'escriptor Josep Vallverdú i el fotògraf Ton Sirera als setanta

LA POSTRURALITAT

"Els pobles mantenen el patrimoni mentre les ciutats cada vegada s'assemblen més"

"Ens han dit que és un llibre sobre la postruralitat, ens han dit que hi ha molta humanitat. I és cert... Podríem haver fet un llibre de cada poble...", acaba dient Marc Serena. El dia de la presentació una persona del públic els va preguntar si es replantejaven repoblar Catalunya. "Vist com ens estem distribuint, té sentit!".

Pobles petits. Per als qui creguin que viuen "desconnectats" del món, poden demostrar que mai ningú no ha estat més connectat que ells a la naturalesa. Com en Modesto, de la Noguera, que es va passar fins a l'últim dia "estellant llenya i esmorzant ou ferrat i sardina".

Urbà al poble, rural a ciutat

ANÀLISI

Javier Ricou

Quinze dies seguits sense llum i ningú no protestava. Els pals de fusta van caure com fitxes de dòmino després d'un temporal que va deixar més d'un metre de neu. Una cosa inimaginable –la llum, no pas la nevada– actualment.

Però fa només quatre dècades quedar-se a les fosques dues setmanes per una inclemència meteorològica anava amb la factura de viure al poble. I a final de mes ningú no

recordava l'apagada. Es pagava, ja llavors, el mateix per la llum que a la ciutat.

La mateixa factura, però una altra qualitat del servei. Cosa que avui es podria extrapolar a la telefonia mòbil o internet. Però mirant enrere, el més normal era que la mateixa nevada que tallava la llum deixés el poble sense telèfon. Sí, telèfon en singular. A la majoria de micropobles hi havia un únic aparell en una casa que feia la funció de locutori. Trucaves a aquell número, el del poble, i despenjava la propietària o l'amo de la casa; preguntava amb qui volies parlar, et demanava que t'identifiquessis i et deia

que tornessis a trucar al cap d'un quart d'hora. Aquella persona convertida en operadora (quanta informació que tenia) caminava –tant si nevava, plovia o feia sol– fins a casa de la persona buscada per avisar-la que al cap de quinze minuts en tal o en Pasqual tornaria a trucar. No feia falta identificador de trucada a la pantalla, i com que tampoc no existia la doble marca blava del WhatsApp que confirma la recepció del missatge, era molt fàcil rebutjar la trucada sense aixecar sospites.

Viure en un micropoble en aquella època era més una condemna que una opció buscada. La majoria

d'aquells nuclis agonitzaven per la pèrdua de població. Només va faltar que Franco tanqués, d'un dia per l'altre, les escoles rurals. Els nens van ser condemnats a estudiar a desenes de quilòmetres dels seus pobles a les anomenades *escuelas hogares*. Les carreteres, esclar, estaven com els pals de la llum, i els nens passaven setmanes internats sense trepitjar el seu poble. Van ser els moments més crítics per a aquells micropobles.

A la dècada dels vuitanta les coses van començar a canviar. Era l'inici de la recuperació. Van arribar els primers neorurals –els hippies, en deien–, que van aguantar

molt poc. Res a veure amb el que ara s'han trobat Edu Bayer i Marc Serena en el seu viatge per aquell món. S'ha guanyat, i molt, en comoditats. Per a un urbanita és molt més fàcil adaptar-se a aquell entorn. La clau és fer-ho amb naturalitat, sense pretendre fer-se amo de la situació per canviar costums o models de vida. Però xoca que alguns encara busquin en aquests micropobles comportaments, maneres de vestir o imatges de fa quaranta anys. Avui es pot ser molt urbà al poble i un pagès a la gran ciutat. I, a més, encara que la distància en quilòmetres és la mateixa, el trajecte s'ha escurçat en temps. Quan es trenqui amb la creença que el viatge de la capital al poble és més llarg que si el mateix trajecte es fa des del poble a la ciutat, els dos mons ja seran només un.